

Krizový plán

Střední odborné školy a Středního odborného učiliště, Horšovský Týn, Littrowa 122

Krizový plán školy je dokument, ve kterém je návod postupu při řešení krizových situací ve škole. Je součástí školního Minimálního preventivního programu a je vypracován v souladu s platným zněním Školního řádu.

Krizový plán vychází z těchto dokumentů:

Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č.j. MSMT-21149/2016)

Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních (č.j. MSMT21291/2010-28)

Metodické doporučení MŠMT Minimální standard bezpečností v regionálním školství č.j.: MSMT-19322/2024-4

[Bezpečnost na školách - edu.gov.cz](https://edu.gov.cz)

S krizovým plánem školy jsou seznámeni pracovníci školy, rodiče a žáci školy.

Cíl krizového plánu

Cílem krizového plánu je stanovit závazný postup v podezření a výskytu všech druhů rizikového chování a při mimořádných událostech.

Krizové oblasti

1. Mimořádná událost
2. Záškoláctví
3. Šikana, kyberšikana
4. Návykové látky a alkohol
5. Krádeže a vandalismus
6. Extremismus, rasismus, xenofobie
7. Netolismus
8. Poruchy příjmu potravy, sebepoškozování
9. Rizikové sporty/doprava
10. Sexuálně rizikové chování
11. Týrání a zneužívání

Školní preventivní tým

Funkce	Jméno a příjmení	Telefonní číslo	Mailová adresa
Ředitelka školy	Ing. Miluše Fousová	602 457 421	fousovam@sos-souhtyn.cz
Zástupkyně ředitelky pro TEV	Ing. Jarmila Ledvinová	602 569 942	ledvinova@sos-souhtyn.cz
Zástupce ředitelky pro OV	Ing. Petr Konáš	602 738 662	konas@sos-souhtyn.cz
Výchovný poradce	Mgr. Věra Blacká	379410053	blacka@sos-souhtyn.cz
Výchovný poradce	Ing. Michaela Manová	379410057	manovam@sos-souhtyn.cz
Školní metodik prevence	Mgr. Jarmila Ledvinová	777 492 145	ledvinovaj@sos-souhtyn.cz
Třídní učitelé			

Strategie postupu řešení v případě zjištění rizikového chování.

Dojde-li k porušení školního řádu, týkajícího se držení, distribuce a užívání návykových látek v prostorách školy nebo výskytu jiných forem rizikového chování (šikana, rasismus, ...) bude postupováno dle školního řádu a metodických pokynů MŠMT takto:

1. Individuální pohovor se žákem (dle konkrétní situace – třídní učitel, výchovný poradce, metodik prevence nebo vedení školy).
2. Podle zjištěných informací spolupráce s rodinou (dle konkrétní situace třídní učitel, výchovný poradce, metodik prevence, a ředitel školy).
3. Doporučení a zprostředkování kontaktu s odborníky (výchovný poradce, metodik prevence).
4. V případě nezájmu rodičů kontaktování sociálního odboru a oddělení péče o dítě (metodik prevence a vedení školy).
5. V případě dealerství oznámení Policii ČR (metodik prevence a vedení školy).

1. Mimořádná událost

Mimořádná událost může vzniknout činností uvnitř organizace nebo může být oznámena z vnějšku.

1) Interní mimořádná událost

V případě vzniku jakékoliv mimořádné události (např. požár, výbuch, úraz, vniknutí nepovolané osoby, útok) je zaměstnanec, který ji zjistí, tuto událost povinen bez zbytečného odkladu oznámit řediteli školy nebo nejvýše postavenému zaměstnanci, který je přítomen. Pokud je svědkem vzniku mimořádné události žák, okamžitě po zjištění předá informaci svému vyučujícímu a ten pak ředitelce školy nebo zástupcům.

2) Externí mimořádná událost

V případě přijetí informace z vnějšího zdroje (telefonicky, písemně, sms zprávou či e-mailem) je povinností přijímající osoby zprávu ihned předat oprávněné osobě – ředitelce školy nebo jejím zástupcům. Současně o přijetí zprávy přijímající osoba vyhotoví písemný záznam v této podobě:

- kdy byla zpráva přijata
- jakým způsobem byla podána
- kdo ji podával
- čas přijetí zprávy

Tento písemný záznam přijímající osoba uchová pro další řízení, později předá vedoucímu zaměstnanci.

Ředitelka školy nebo její zástupce na základě vlastního uvážení informuje složky IZS a řídí se jejich pokyny. Ředitelka přijme okamžité rozhodnutí a prostřednictvím dostupných prostředků sdělí vzniklou situaci dalším zaměstnancům a osobám zdržujícím se v objektu a je-li to nutné, nařídí evakuaci objektu, kterého se mimořádná událost týká. Evakuaci v objektech Littrowa 122, 128 a Nádražní 43 vyhlásí určené osoby megafonem, na odloučených pracovištích bude evakuace vyvolána hlasem určené osoby. Budou také využity mobilní telefony. Mimořádná událost bude nahlášena zřizovateli s těmito údaji:

- datum a hodina
- místo vzniku mimořádné události
- druh a charakter mimořádné události
- důsledky
- přijatá opatření

Krizová telefonní čísla:

INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM	112
POLICIE	158
ZÁCHRANNÁ SLUŽBA	155
HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR	150

Evakuace osob při vzniku mimořádné události

Škola má vypracovaná opatření pro případ zdolávání mimořádných událostí pro každé pracoviště školy, ve kterém je podrobně popsán postup při zjištění mimořádné události, jsou zde uvedena všechna důležitá telefonní čísla a také pokyny k případné evakuaci včetně shromaždiště pro každé konkrétní pracoviště. Uvedená opatření jsou vyvěšena na každém pracovišti školy. Podrobnosti evakuace jsou také uvedeny v Požárním evakuačním plánu.

Jedná se o tyto pracoviště:

- budova školy Littrowa 122 a 128 horšovský Týn
- budova školy Nádražní 43, Horšovský Týn
- autodílna Nádražní 78, Horšovský Týn
- Pracoviště oboru Zedník Nádražní 76
- Svářečská škola Nádražní 76, Horšovský Týn
- Mateřské centrum Nádražní 167
- Tělocvična Nádražní 78
- Domov mládeže Nádražní 78
- Domov mládeže Nádražní 156
- Cukrárna výrobní Nádražní 156, horšovský Týn
- Cukrárna (prodejna) E. Beneše, Horšovský Týn
- Sportovní hala E. Beneše, Horšovský Týn
- Dílny OZS Horšov 1
- Pracoviště Zemědělec farmář Horšov 1
- Kravín Horšov 1
- MHD Horšov 1
- Penzion V Oboře Horšov 62

Záchranné práce při vzniku mimořádné události

Prvotním úkolem je zajistit bezpečnost žáků, popřípadě osob se sníženou schopností pohybu nebo orientace. V první řadě vše směřuje k evakuaci a zajištění bezpečnosti

svěřených osob. Vlastní organizaci záchranných prací řídí ředitelka školy ve spolupráci s jednotkami IZS.

Příprava k sebeochraně a vzájemné pomoci při mimořádné události

Zaměstnanci jsou seznamováni s pokyny pro chování při mimořádných událostech. Tyto informace jsou součástí pravidelného školení BOZP a PO. Žákům jsou informace předávány průběžně v rámci výuky a sledování aktuálních událostí. Tématiku zařazují vyučující převážně do třídnických hodin, případně jsou informace žákům předávány při akcích složek IZS ve škole.

Možné případy mimořádných událostí

1) Vniknutí cizí osoby či osob na pracoviště školy

Cizím osobám je na pracoviště školy umožněn vstup pouze po ohlášení účelu návštěvy a jména navštívené osoby, a to vchodem určeným pro vstup veřejnosti.

Způsob zabezpečení školních budov

Budova Littrowa 122 a 128, Horšovský Týn

Žákům je vstup do budovy umožněn před zahájením vyučování po otevření budovy v 6:50 hod. ve dnech školního vyučování. Přístup pro žáky je hlavním vchodem přes otisk palce nebo v případě nesouhlasu s otiskem nebo nemožnosti otisku přístupovou kartou. Budova se zamyká v 16.00 hod. Ve dnech mimo vyučování je budova zamčená a přístup přes otisk palce není možný.

Zaměstnancům školy je umožněn přístup pomocí klíče, který získají u hospodářky školy proti podpisu, a to bočními vchody nebo hlavním vchodem přes otisk palce.

Návštěvníci školy (např. rodiče žáků) musí použít boční vchod k tomu určený, který je opatřen elektronickým zvonkem s kamerou.

Budova je vybavena kamerovým systémem na vstupu u hlavního vchodu a u zadního vchodu.

Na začátku i v průběhu školního roku jsou všichni žáci opakovaně poučeni o pravidlech BOZP, včetně zákazu vpouštět do objektu společně s nimi jakoukoliv cizí osobu.

Budova Nádražní 43, Horšovský Týn

Vstup do budovy je umožněn před zahájením vyučování hlavním vchodem po otevření budovy v 7.40. Žáci i zaměstnanci vstupují přes otisk palce, případně je vstup umožněn kartou a u zaměstnanců klíčem, který je jim přidělen proti podpisu. Návštěvy jsou možné pouze po telefonickém ohlášení. Určená osoba vyzvedne návštěvu u vchodu a odvede ji na určené místo. Budova se zamyká v 16.00 hod.

Na začátku i v průběhu školního roku jsou všichni žáci opakovaně poučeni o pravidlech BOZP, včetně zákazu vpouštět do objektu společně s nimi jakoukoliv cizí osobu.

Sportovní hala v ulici E. Beneše a tělocvična Nádražní 78

Budovu odemkne vyučující se začátkem vyučování a po příchodu všech žáků budovu opět zamkne, aby zamezil vniknutí nepovolané osoby během výuky.

Domov mládeže Nádražní 156

Ubytování vstupují do budovy předním vchodem. Vychovatelka otevírá el. otevíráním a vidí na kameře, kdo vstupuje.

Domov mládeže Nádražní 78

Ubytování vstupují vchodem s el. otevíráním s kamerou, vychovatelka vidí na kameře, kdo vstupuje.

Ostatní pracoviště se odemykají se začátkem vyučování a zamykají po jeho skončení.

V areálu Školního hospodářství Horšov jsou nainstalovány kamerové systémy, a to v dílnách OZS a ve stáji a na Malém hospodářském dvoře. Areál Školního hospodářství je volně přístupný veřejnosti, možnosti opatření na ochranu osob a majetku jsou tedy velmi zúžené.

Pokud dojde k **vniknutí cizí osoby či osob** a je důvod domnívat se, že jsou tyto osoby nebezpečné, pak je zaměstnanec, který toto zjistí, povinen neprodleně uvědomit Policii ČR a poté tuto skutečnost oznámit nadřízenému zaměstnanci – ředitelce školy nebo jejím zástupcům. Pak musí vyčkat příjezdu hlídky Policie ČR a zpřístupnit objekt prohlídce.

2) Teroristický čin – anonymní oznámení o uložení bomby

Pokud bude oznámení o uložení bomby sděleno formou telefonátu, příjemce oznámení zaznamená znění o umístění a druhu výbušniny. Sdělení formou písemnou či elektronickou uchová pro další šetření. Okamžitě oznámení předá ředitelce školy nebo jejím zástupcům.

Ředitelka školy nebo její zástupci nahlásí událost na linku IZS 112 nebo Policie ČR 158 a bude postupovat podle jejích pokynů.

3) Teroristický čin – obdržení podezřelé zásilky

Jak identifikujeme podezřelou zásilku: neočekávaná zásilka od neznámého odesilatele, výhrůžný text na zásilce, zapáchající zásilka, zásilka, u které po otevření zjistíme, že obsahuje prášek nebo podezřelý předmět.

Postup: podezřelou zásilku neotevíráme, netřepeme s ní, pokud jsme již otevřeli, nevyprazdňujeme její obsah. Opustíme místnost, umyjeme si ruce vodou a mýdlem a ohlásíme událost ředitelce školy nebo jejím zástupcům. Ta ohlásí událost na linku HZS 150 nebo Policie ČR 158 po zvážení všech skutečností.

4) **Ozbrojený útok – aktivní útočník**

Aktivním útočníkem je osoba, která z různých důvodů má potřebu ublížit lidem ve svém okolí. Jeho útok přichází nečekaně a je většinou velmi brutální.

Poznatky a zkušenosti získané z dosud známých útoků

- Akce je naplánovaná
- Cílem je zabít nebo zranit co nejvíce lidí v krátkém čase
- Místem útoku bývá prostor s velkou hustotou lidí
- Výběr obětí je náhodný
- Různí útočníci volí různé druhy zbraní
- Útok trvá cca 15 min.
- Útočník se obvykle nechce dostat do střetu s policií

Reakce v případě útoku

V případě, že se dostanete do blízkosti „útočníka“, který provádí svůj útok, je třeba myslet na jedinou základní věc, a tou je ochrana vašeho života a zdraví.

- **UTÍKEJ** – Dostaň se do bezpečí, uteč z dosahu útočníka. Nevrať se pro věci!
- **SCHOVEJ SE** – Když nemůžeš utéct, schovej se do nějaké místnosti a v té se zamkni nebo zabarikáduj. Lehni si na zem a buď co nejvíce potichu. Nikdy útočníka neprovokuj a nesnaž se „být za hrdinu“. Vypni techniku v učebně (PC, dataprojektor), ticho je důležité. Zapni tichý režim mobilu (přístroj nevypínej). Zkus zklidnit ostatní v místnosti
- **VARUJ** – Pokud můžeš, oznam na tísňovou linku, kde jsi a co se tam děje. S nikým nemluv přes dveře, útočník se může vydávat za policistu. Záchranáři si k tobě cestu najdou.
- **BOJUJ** – v případě, že jsi učinil všechny výše popsané kroky a útočník se k tobě přesto dostal, udělej vše pro svou ochranu!

2. Záškoláctví

Charakteristika

Za záškoláctví („chození za školu“) je považována neomluvená absence žáka. Jedná se o přestupek, kterým žák úmyslně zanedbává školní docházku. Je chápáno jako porušení školního řádu, i školského zákona. Záškoláctví je nezřídka spojeno s dalšími typy rizikového chování, které obvykle negativně ovlivňují osobnostní vývoj jedince. Často bývá nepřiměřenou formou řešení konfliktních situací v rodině, ve škole či výchovných institucích, přičemž k němu mají sklon zejména žáci, kteří se subjektivně cítí neúspěšní, nezařazení ve skupině nebo prožívají úzkost a strach v prostředí, ve kterém se pohybují.

Postup školy

1. Dobu a způsob uvolnění žáka ze školního vyučování stanoví školní řád.
2. Školní docházku žáků třídy eviduje třídní učitel.
3. Na prevenci záškoláctví se podílí třídní učitel, výchovný poradce a školní metodik prevence ve spolupráci s ostatními učiteli a zákonnými zástupci žáka. Součástí prevence je pravidelné zpracování dokumentace o absenci žáků, součinnost se zákonnými zástupci, analýza příčin záškoláctví včetně přijetí příslušných opatření, výchovné pohovory se žáky.
4. Škola prostřednictvím třídního učitele může požadovat, pokud to považuje za nezbytné, jako součást omluvenky vystavené zákonným zástupcem či zletilým žákem i doložení nepřítomnosti žáka z důvodu nemoci ošetřujícím lékařem v případě opakujících se krátkodobých absencí nebo v případě důvodného podezření o nepravdivosti omluvy.
5. Třídní učitel je povinen sledovat jak omluvenou, tak neomluvenou absenci žáka. O neomluvené i zvýšené nepřítomnosti žáka informuje třídní učitel vedení školy.
6. V případě, že se žák neúčastní po dobu nejméně 5 vyučovacích dnů vyučování a jeho neúčast není omluvena, vyzve ředitel školy na podnět třídního učitele písemně zletilého žáka nebo zákonného zástupce nezletilého žáka, aby neprodleně doložil důvody žákovy nepřítomnosti; zároveň upozorní, že jinak bude žák posuzován, jako by vzdělávání zanechal.
7. Neomluvenou nepřítomnost řeší se zákonným zástupcem žáka nebo zletilým žákem třídní učitel formou pohovoru, na který je zákonný zástupce nebo zletilý žák pozván. Projedná důvod nepřítomnosti žáka, způsob omlouvání jeho nepřítomnosti, upozorní na povinnost stanovenou zákonem a seznámí zákonného zástupce s možnými důsledky v případě nárůstu nemluvené absence. O pohovoru provede zápis, do něhož uvede dohodnutý způsob nápravy.
8. Při vyšším počtu neomluvených hodin svolává ředitel školy na podnět třídního učitele jednání se zákonným zástupcem žáka, kterého se může účastnit také školní metodik prevence, výchovný poradce. O průběhu a závěrech jednání se provede zápis.

Kdo řeší a s kým spolupracuje

- třídní učitel
- školní poradenské pracoviště (školní metodik prevence, výchovný poradce)
- vedení školy
- zletilý žák/zákonní zástupci žáka

3. Šikana, kyberšikana

Šikana

Charakteristika

Šikana je agresivní chování ze strany žáka/ů vůči žákovi nebo skupině žáků či učiteli, které se v čase opakuje (nikoli nutně) a je založeno na vědomé, záměrné, úmyslné a obvykle skryté snaze ublížit fyzicky, emocionálně, sociálně a/nebo v případě šikany učitele také profesionálně. Šikana je dále charakteristická nepoměrem sil, bezmocností oběti, nepřijemností útoku pro oběť a samoučelností agrese.

Podoby šikany:

- **Přímá šikana** může mít podobu fyzickou (např. bití, plivání, tahání za vlasy), verbální (např. vulgární nadávky, zraňující komentáře k rase, národnosti, etnicitě, náboženství nebo sexualitě, výhrůžky, násilné a manipulativní příkazy); nebo neverbální (např. urážlivá gesta a zvuky, zírání,

používání zastrašujících nebo výhružných výrazů ve tváři, nebo v řeči těla, ničení/schovávání/kradení věcí nebo učebních pomůcek).

- **Nepřímá šikana** má za cíl způsobit emocionální a psychologické utrpení a poškodit sociální status oběti. Tato šikana je vykonávána způsobem, kdy útočník působí bolest tak, aby to vypadalo, že žádný takový záměr ve skutečnosti nemá. Hlavní agresor k útoku často využívá prostředníka, neútočí přímo. Nepřímá šikana je většinou nefyzická, nicméně v některých případech může být také třetí strana manipulována do situace, kdy má zapříčinit fyzické ublížení. Nefyzické formy nepřímé šikany pak mohou zahrnovat záměrnou ignoraci nebo izolování žáka nebo učitele rozšiřování zákeřných pomluv a lží, neoprávněná nařčení ze sexuálního obtěžování nebo nespravedlivého hodnocení (u učitele), ničení pověsti a reputace, ponižování před ostatními žáky i pedagogy, nepříjemné sexuální provokace.

Metodický pokyn ministerstva k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních.

Kyberšikana

Charakteristika

Kyberšikanu definujeme jako zneužití informačních technologií, zejména pak mobilních telefonů a internetu, k takovým činnostem, které mají někoho záměrně ohrozit, ublížit mu. Podobně jako u šikany tváří v tvář se jedná o úmyslné chování, kdy je oběť napadána útočníkem nebo útočníky. Povaha a provedení útoků pak určují její závažnost.

Zvláštnosti kyberšikany oproti tradiční nepřímé (psychické) šikaně.

Anonymita

- oběť o napadení leckdy ani nemusí dlouhou dobu vědět
- oběť není vždy schopná identifikovat či vystopovat agresora
- vnímání dopadu jednání (útočník nevidí přímou reakci oběti na útok)
- odosobnění útoku

Čas

- útoky se prostřednictvím internetu šíří mnohem rychleji než v realitě
- probíhají bez přestávek (oběť je šikanována 24 hodin denně, 7 dní v týdnu)
- útok je možné provést kdykoli
- příprava a realizace útoku není časově limitována

Místo

- agresor může provést útok odkudkoli (škola, hřiště, kavárna, doma)
- není nutná přítomnost agresora a oběti na stejném místě
- proměna profilu agresora i oběti

- pro útok není nutná fyzická, psychická či sociální zdatnost (oběť „klasické šikany“ může být kyberagresorem).
- podmínkou provedení útoku je „kyber-gramotnost“ a její úroveň.
- kyberprostor je dostupný komukoliv
- děti a mladí lidé za těmito projevy šikany vůbec nemusí vidět, a protože nepoznají, že se jedná o šikanu, neví, jak se s ní vypořádat
- obtížnost zajištění rychlé ochrany oběti (odstranění profilu, SMS, ICQ).
- často chybí svědci
- obtížně stopovatelný útočník.
- nejednoznačný přístup k legislativě
-

Možné druhy kyberšikany

Kyberstalking - pronásledování prostřednictvím moderních technologií. Zahrnuje opakované a intenzivní telefonování, psaní SMS, e-mailů, vzkazů na sociálních sítích apod. Na toto jednání pamatuje trestní zákoník (zákon 40/2009 Sb.) v § 354, odst. 1, písmeno c: K do jiného dlouhodobě pronásleduje tím, že jej vytrvale prostřednictvím prostředků elektronických komunikací, písemně nebo jinak kontaktuje a toto jednání je způsobilé vzbudit v něm důvodnou obavu o jeho život nebo zdraví nebo o život a zdraví osob jemu blízkých, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti.

Kybergrooming - nebezpečné chování dospělých osob, které se prostřednictvím manipulativních technik a navázáním „přátelství“ v internetovém prostoru snaží dostat své oběti na schůzku v reálném světě. Cílem jejich počínání bývá sexuální zneužití, točení a focení pornografie, nucení k prostituci. Nejohroženější skupinou jsou děti a dospívající ve věku 6 - 15 let.

Happy Slapping - volně přeloženo jako „veselé fackování“. Jde o obětí nevyprovokovaný útok, kdy útočník využije momentu překvapení náhodně vybrané osoby (v parku, na ulici, v metru...), kterou následně zbije. Komplic vše natáčí na mobilní telefon a video se rvačkou je poté umístěno na internet, např. na YouTube.

Sexting - distribuce fotografií a videomateriálů intimního charakteru bez souhlasu zobrazené osoby. Buď tyto materiály pořizují oběti samy, s úmyslem zaujmout nebo vyhovět svému partnerovi, nebo jsou pořizovány bez jejich vědomí. Útočník tyto materiály pak buď rozesílá všem svým známým pro „pobavení“, nebo se stanou prostředkem vydírání oběti.

Typy kyberšikany

1. Přímá kyberšikana: útočník – oběť
2. Kyberšikana v zastoupení: útočník třetí osoba oběť

Nejčastější motivy kyberagresora

Snaží se ovládat druhé prostřednictvím strachu, touží po moci. Obvykle potřebují pro svou činnost publikum. Znuděný, hledá zábavu, narcistický. Kyberšikana je obvykle páchána ve skupině, nebo je ve skupině alespoň plánována. Bere právo do svých rukou (napravující zlo, uděluje lekci). Pracují většinou sami, ale mohou své aktivity a motivy sdílet se svými nejbližšími přáteli. Má tendenci odpovídat ve vzteku nebo frustraci – pomsta, kompenzace. (někdy může být obětí klasické šikany) Má sklon vystupovat na internetu jako někdo jiný. Zneužívat ICT technologie, bez vědomí závažnosti tohoto jednání. Motivem jsou dva hlavní důvody: můžu, je to legrace.

Postup při řešení kyberšikany

1. Vyrozumět vedení školy a výchovného poradce či školního metodika prevence.
2. Zajistit ochranu oběti.
3. Zajistit dostupné důkazy s podporou IT kolegy.
4. Důkladně vyšetřit všechny souvislosti se zjištěným incidentem. V případě potřeby zajistit podporu a pomoc externího pracovníka (Policie ČR, Městská policie krajský MP aj.). Kontaktovat webové prostředí, kde ke kyberšikaně došlo.
5. Informování rodičů oběti i agresora
6. Potrestání viníků dle platného školního řádu.
7. Práce s třídním kolektivem, prevence další kyberšikany.

Generativní umělá inteligence

Rizika spojená s generativní umělou inteligencí

Přestože má umělá inteligence mnoho pozitiv, nesmíme zapomenout také na rizika, která jsou s jejím používáním spojena. Generativní umělá inteligence není vždy dokonale natrénovaná a v řadě témat může chybovat, to znamená, že uživatelům může generovat zcela nepravdivé informace a vymýšlet si. Na výstup umělé inteligence tedy nemůžeme stoprocentně spoléhat. Generativní umělou inteligenci lze samozřejmě zneužít například ke generování dezinformačního obsahu - ať již v podobě textu či fotografií. Texty generované umělou inteligencí je velmi obtížné odhalit jako plagiáty, proto ji lze snadno zneužít např. při psaní kvalifikačních prací.

Umělá inteligence a generování obsahu

Jak již bylo řečeno, nástroje generativní umělé inteligence dokáží generovat texty, ale také audiovizuální obsah (fotografie, hudbu, lidskou řeč, video apod.). To lze samozřejmě využít pozitivně, ale bohužel také negativně - třeba k tvorbě různých typů online podvodů či šíření nepravdivých či zkreslených informací. Vytvoř tento obsah s podporou AI pak trvá pouze velmi krátkou dobu.

Tvorba plagiátů, podvádění (třeba ve škole)

Generativní umělá inteligence se stává čím dál dostupnější a snadněji použitelnou, což vede k riziku jejího zneužití pro neetické účely, jako je tvorba plagiátů a podvádění. Studenti a uživatelé všech věkových kategorií mohou tyto technologie využít k vytváření školních prací, esejí či jiných textů, které vydávají za své vlastní, aniž by do nich vkládali skutečné úsilí. Tento problém narušuje vzdělávací proces a znehodnocuje práci těch, kteří své úkoly plní poctivě. Navíc se objevují situace, kdy je AI zneužívána i v profesionálním prostředí, například k vytváření falešných dokumentů nebo k opisování odborných textů, což může mít vážné dopady na akademickou a profesní integritu.

Generování nepravdivých textů (dezinformací, hoaxů)

AI dnes dokáže vytvářet přesvědčivé texty, které jsou na první pohled k nerozeznání od práce člověka. Tato schopnost však otevírá dveře masové produkci dezinformací, hoaxů a falešných zpráv. Tyto texty mohou být využity k manipulaci veřejného mínění, ovlivňování politických rozhodnutí či šíření paniky. Nepravdivé informace se často maskují jako důvěryhodné zprávy, a protože AI může generovat obsah ve velkém objemu a rychle, je pro běžného uživatele obtížné rozeznat pravdu od lži. Tato rizika vyžadují zvýšenou mediální gramotnost a důraz na ověřování informací.

Klonování lidského hlasu

Pokročilé technologie generativní umělé inteligence umožňují klonování lidského hlasu s vysokou přesností. Stačí několikasekundový záznam hlasu, aby mohla AI vytvořit jeho přesnou kopii, kterou lze dále použít k tvorbě zvukových nahrávek. Tyto technologie představují riziko pro bezpečnost a soukromí, protože umožňují podvodníkům imitovat konkrétní osoby, například v telefonických podvodech nebo při šíření falešných zpráv. Klonování hlasu může být také zneužito k narušení důvěry, například při šíření falešných výroků známých osobností či politiků.

Tvorba deep fake fotografií

Generativní AI dokáže vytvářet realistické fotografie, které však nezachycují skutečné události nebo osoby. Tento proces, známý jako tvorba deep fake, umožňuje například manipulaci s fotografiemi politiků, celebrit nebo běžných občanů. Tyto snímky se mohou stát nástrojem dezinformačních kampaní nebo kyberšikany. Pro laické uživatele je obtížné rozpoznat, že jde o falešný obraz, což zvyšuje riziko, že budou takové fotografie považovány za autentické. Tato technologie rovněž představuje hrozbu v kontextu narušení soukromí a šíření kompromitujících snímků.

Tvorba deep fake videí

Deep fake videa jsou digitálně upravená videa, která pomocí speciálních programů a umělé inteligence dokážou velmi věrohodně napodobit tvář, hlas nebo pohyby někoho jiného. Tato technologie umožňuje například vložit obličej jedné osoby do videa s jiným tělem (tzv. Face swap) nebo vygenerovat konkrétní osobu v naprosto jiném prostředí/situaci/kontextu. Deep fake videa mají různé využití – mohou sloužit pro zábavu, ve filmech nebo při tvorbě speciálních efektů. Bohužel však mohou být také zneužity, například k šíření falešných informací, diskreditaci lidí, vydírání nebo manipulaci s veřejností. Velmi často se také využívají v rámci internetových podvodů.

Právě proto je důležité vědět, že takové technologie existují, a naučit se rozpoznat, co je skutečné a co falešné.

Generování deep nude

Jedním z nejzávažnějších rizik generativní umělé inteligence je schopnost vytvářet deep nude fotografie, tedy realistické obrázky/fotografie obnažených osob - a to jak fiktivních, tak i reálných. Tato technologie může být zneužita k šíření nepravdivých kompromitujících materiálů, například při kyberšikaně, vydírání nebo sexuálním obtěžování. Největší hrozbu představuje generování takových snímků s dětmi či mladistvými, což je nejen eticky nepřijatelné, ale i trestně stíhatelné (tyto materiály jsou považovány za dětskou pornografii).

Kdo řeší a s kým spolupracuje

- učitel,
- třídní učitel,
- školní poradenské pracoviště (školní metodik prevence, výchovný poradce),
- vedení školy,
- zákonní zástupci žáka.

4. Návykové látky a alkohol

Omamné a psychotropní látky

Charakteristika

Je zakázána výroba, distribuce, přechovávání, šíření a propagace omamných a psychotropních látek (OPL), a to bez ohledu na věk žáka a prostředí, ve kterém by k tomu docházelo. Zakázáno je rovněž navádění k užívání těchto látek. Distribuce OPL je považována za protiprávní jednání, může být kvalifikována jako trestný čin, množství látky není rozhodující. Přechovávání OPL je také protiprávní jednání, může být kvalifikováno jako přestupek nebo jako trestný čin. Prokázané navádění jiných žáků k užívání návykových látek je považováno rovněž za rizikové a protiprávní jednání.

Konzumace OPL ve škole

1. Je-li žák přistižen při konzumaci OPL v prostorách školy, v době vyučování nebo při akci pořádané školou, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit.
2. Návykovou látku žáku pracovník školy odebere za přítomnosti další osoby a s použitím ochranných pomůcek a zajistí tak, aby žák nemohl v konzumaci pokračovat.
3. Podle závažnost momentálního stavu žáka, případně dalších okolností, posoudí pedagogický pracovník, jestli žáku nehrozí nějaké nebezpečí (bezprostřední ohrožení zdraví a života).
4. V případě, že je žák pod vlivem OPL ohrožen na zdraví a životě, zajistí škola nezbytnou pomoc a péči, přivolá lékařskou službu první pomoci (tel. 155) a Policii ČR.
5. Pokud akutní nebezpečí nehrozí, pedagogický pracovník ihned zajistí vyjádření žáka a vyrozumí vedení školy.

6. O události pracovník sepíše stručný záznam s vyjádřením žáka, včetně toho, zda byly provedeny orientační testy na OPL, případně další vyšetření a s jakým výsledkem. Tento záznam založí školní metodik prevence do své agendy a vyrozumí vedení školy.
7. V případě, že žák není schopen pokračovat ve vyučování nebo není schopen dbát pokynů zaměstnanců školy, vyrozumí škola ihned zákonného zástupce nezletilého žáka, popř. rodiče nebo jinou blízkou osobu zletilého žáka a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole.
8. Jestliže není zákonný zástupce dostupný, vyrozumí škola OSPOD a vyčká jeho pokynů. Škola může od OSPOD vyžadovat pomoc.
9. Škola oznámí skutečnost, že nezletilý žák konzumoval OPL ve škole, jeho zákonnému zástupci. Zákonný zástupce má právo se k této skutečnosti a k postupu školy písemně vyjádřit.
10. Škola splní oznamovací povinnost k orgánu sociálně právní ochrany dítěte. Oznamovacím místem je příslušný odbor obce s rozšířenou působností podle místa bydliště žáka.
11. Škola žáku uloží výchovné opatření podle školního řádu a oznámí uložení tohoto opatření zákonnému zástupci nezletilého žáka.
12. V případě uživatelského zájmu nebo zájmu jeho zákonných zástupců, poskytne škola informace o možnostech odborné pomoci při řešení takové situace.

Distribuce OPL ve škole

1. Má-li pracovník školy důvodné podezření, že ve škole došlo k distribuci OPL, informuje o této skutečnosti vedení školy. Škola je povinná o této skutečnosti vyrozumět místně příslušné oddělení Policie ČR (jedná se o podezření ze spáchání trestného činu).
2. Jestliže se distribuce OPL dopustila osoba mladší 18 let nebo bylo namířeno proti osobě mladší 18 let, vyrozumí škola také zákonného zástupce této osoby a orgán sociálně-právní ochrany obce s rozšířenou působností.
3. Pokud v rámci podezření na distribuci OPL zajistí pracovníci školy nějakou látku, postupují způsobem popsáním níže.

Nález OPL ve škole

V případě, kdy zaměstnanec školy nalezne v prostorách školy látku, kterou považuje za OPL, postupuje takto:

1. Látku nepodrobuje žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
2. O nález ihned uvědomí vedení školy a zpracuje písemný záznam o události.
3. O nález vyrozumí Policii ČR, která provede identifikaci a zajištění podezřelé látky.

V případě časové překážky na straně Policie ČR je třeba látku za přítomnosti dalšího zaměstnance školy s použitím ochranných rukavic vložit do obálky, na kterou se napíše datum, čas a místo nález. Obálku je nutné přelepit, přelep opatřit razítkem školy a podpisem zaměstnance a uschovat do školního trezoru. Zajištěnou látku bude následně předána Policii ČR.

V případě, kdy zaměstnanci školy mají důvodné podezření, že některý z žáků má u sebe OPL, postupují takto:

1. Bezodkladně vyrozumí Policii ČR, zkontaktují s ní další postup a informují zákonného zástupce nezletilého žáka.
2. Do příjezdu Policie ČR zajistí dohled nad žákem a jeho izolaci od ostatních žáků. U žáka v žádném případě neprovádějí osobní prohlídku nebo prohlídku jeho věcí.

Kdo řeší a s kým spolupracuje

- učitel,
- třídní učitel
- školní poradenské pracoviště (školní metodik prevence, výchovný poradce)
- vedení školy
- zákonní zástupci žáka

Alkohol

Charakteristika

Prodej alkoholu osobám mladším 18 let je v ČR zakázán. Zakázáno je rovněž osobám mladším 18 let alkohol nabízet, anebo je v konzumaci alkoholu podporovat. Podávání alkoholických nápojů osobám mladším 18 let může být trestným činem nebo přestupkem. Podle ustanovení školního řádu je žákům v areálu školy a při akcích organizovaných školou zakázáno požívat alkoholické nápoje. Zakázáno je také alkohol do školy a na školní akce nosit.

Konzumace alkoholu žákem ve škole

1. Je-li žák ve škole nebo na školní akci přistižen při konzumaci alkoholu, je nutné mu v další konzumaci zabránit.
2. Alkohol je nutné žákovi odebrat (pokud možno za přítomnosti svědka – zaměstnance školy) a zajistit, aby nemohl v konzumaci pokračovat.
3. Podle závažnosti momentálního stavu žáka pedagogický pracovník posoudí, jestli mu nehrozí nějaké nebezpečí (Bezprostřední ohrožení na zdraví a životě).
4. V případě, kdy je žák pod vlivem alkoholu do té míry, že je ohrožen na zdraví a životě, zajistí škola nezbytnou pomoc a péči a zavolá lékařskou službu první pomoci (tel 155).
5. Jestliže nehrozí akutní nebezpečí ohrožení zdraví a života žáka, sepíše pedagogický pracovník stručný záznam s vyjádřením žáka, který bude založen v agendě školního metodika prevence, a informuje vedení školy.
6. Pokud žák není schopen pokračovat ve vyučování, vyrozumí škola ihned zákonného zástupce a vyzve jej, aby si žáka neprodleně vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole.

Jestliže není zákonný zástupce dostupný, vyrozumí škola orgán sociálně právní ochrany dítěte a vyčká jeho pokynů.

7. Třídní učitel, který je o věci informován vedením školy, ohlásí skutečnost, že žák konzumoval alkohol ve škole, zákonnému zástupci žáka.
8. V závažných případech, zejména s ohledem na věk a chování žáka, nebo pokud se situace opakuje, splní škola oznamovací povinnost k orgánu sociálně právní ochrany dítěte (§ 10 odst. 4 písmeno g) zákona 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí).
9. Škola žáku uloží výchovné opatření podle školního řádu a oznámí uložení tohoto opatření zákonnému zástupci nezletilého žáka.
10. V případě uživatele zájmu nebo zájmu jeho zákonného zástupce, poskytne škola potřebné informace o možnosti odborné pomoci při řešení takové situace.

Nález alkoholu ve škole

V případě, kdy pracovníci školy naleznou v prostorách školy alkohol, postupují takto:

1. Tekutinu nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
2. O nález ihned uvědomí vedení školy.
3. Nalezenou tekutinu uloží u vedení školy pro případ usvědčujícího důkazu.
4. Zpracují stručný záznam o události.

V případě, kdy pracovníci školy zadrží u některého žáka alkohol, postupují takto:

1. Zabavenou tekutinu nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
2. O nález ihned uvědomí vedení školy.
3. O nález sepiší stručný záznam s vyjádřením žáka, u něhož byl alkohol nalezen, datum, místo a čas nálezu a jméno žáka. Zápis podepíše i žák, u kterého byl alkohol nalezen (nebo který jej odevzdal). V případě, že podepsat odmítá, uvede pracovník tuto skutečnost do zápisu. Zápisu a rozhovoru se žákem je přítomen ředitel školy nebo jeho zástupce. Zápis záznamu založí školní metodik prevence do své agendy.
4. O nález pracovník školy vyrozumí zákonného zástupce žáka a v případě, že se jedná o opakovaný nález u téhož žáka, i OSPOD.
5. V případě podezření, že alkohol obsahuje i jiné příměsi a byl nalezen u žáka, který se jím intoxikoval, předají zajištěnou tekutinu přivolanému lékaři.

Kdo řeší a s kým spolupracuje

- učitel, třídní učitel
- školní poradenské pracoviště (školní metodik prevence, výchovný poradce)
- vedení školy
- zákonní zástupci žáka

Tabákové výrobky, výrobky určené ke kouření a nikotinové sáčky

Mezi nejčastěji užívané formy tabákových a nikotinových výrobků patří:

Cigarety – průmyslově vyráběné nebo ručně balené cigarety. Kouř z cigaret se nejprve vdechuje do úst a následně vtahuje do plic (tzv. šlukuje). Vyrábí se v různých variacích (s filtrem, bez filtru, slim, s příchutěmi nebo jako tzv. herbální cigarety, ve kterých je tabák namíchaný s příměsí bylin, jako je hřebíček, máta nebo eukalyptus).

Doutníky – sušené a fermentované tabákové listy stáčené do oválného tvaru. Kouř z doutníků se vdechuje pouze do úst (nikoliv do plic).

Dýmky – určené ke kouření řezaného tabáku. Podobně jako u doutníků se kouř z dýmek potahuje výhradně do úst.

Vodní dýmky – kouř produkovaný směsí zapálenou uhlíkem prochází ve vodní dýmce skrze vodu a s pomocí podtlaku je vdechován do plic. Do směsi je používána speciální forma vlhčeného tabáku s různými příchutěmi nebo beztabákové/beznikotinové směsi (melasa s ovocnou příchutí). Ve srovnání se zápalnými cigaretami obsahuje kouř z vodní dýmky významně vyšší koncentraci oxidu uhelnatého a dalších jedovatých látek, proto je jeho škodlivost mnohonásobně větší (Eissenberg, Shihadeh, 2009). Pro užívání vodních dýmek je také typické intenzivnější vdechování kouře hluboko do plic, což zdravotní rizikovost dále potencuje.

Bezdymný tabák:

Šňupací tabák – jemně namletý tabákový prášek vdechovaný v malých množstvích nosními dírkami.

Žvýkácký tabák – nadrcené listy tabáku užívané v ústech postupným žvýkáním.

Porcovaný tabák (tzv. snus) – pytlíčky naplněné jemně řezaným tabákem, které se vkládají do úst mezi ret a dásně.

Nové tabákové a nikotinové výrobky

Elektronické cigarety – zařízení složené z baterie, nádržky na speciální tekutinu (e-liquid) a atomizéru (topná spirála). Nedochází ke spalování tabáku, ale k vaporizaci (odpařování) e-liquidu za teploty 150°C–250°C. E-liquidy jsou dostupné s nikotinem i bez něj, dále mohou mít různé příchutě (tabák, ovoce, sladkosti, limonády atd.). Výsledný aerosol (pára) bývá inhalován do plic nebo slouží k vytváření tzv. vapovacích triků (vydechování koncentrovaného aerosolu v podobě různých tvarů, nejčastěji kroužků). Inhalování aerosolu z elektronických cigaret se podle dosavadních zjištění jeví být méně škodlivou formou ve srovnání s kouřením běžných cigaret (Pisinger, Dossing, 2014), není však zcela bez rizik, a to zejména pro cílovou skupinu dětí a dospívajících. Na základě chemických analýz u vybraných zařízení byly v aerosolu identifikovány potenciálně rizikové limity těžkých kovů – olovo, kadmium, nikl, mangan (Hess et al., 2017; Olmedo et al., 2018), jiné studie (Canistro et al., 2017; Goniewicz et al., 2014; Pisinger, Dossing, 2014) potvrdily přítomnost dalších toxických látek (jako např. formaldehyd, akrolein, diacetyl). Dále byla prokázána souvislost mezi vyšším rizikem přechodu na užívání zápalných cigaret u žáků/žákyn, kteří vyzkoušeli elektronickou cigaretu, avšak nikdy předtím nekouřili jiné tabákové produkty (Watkins, Glantz, Chaffee, 2018). V dalším textu je užíván pojem žák, spolužák či kamarád (také pedagog, učitel, odborník aj.) souhrnně pro osoby mužského i ženského pohlaví.

Zahřívání tabáku – nová elektronická zařízení označovaná také jako „heated tobacco“ nebo „heat-not-burn“, která fungují na principu zahřívání speciálně upraveného tabáku nejčastěji ve formě

vyměnitelných náplní (připomínajících malé cigarety) prostřednictvím topného tělesa v podobě zahřívací čepele. Tabák je v zařízení zahříván na teplotu 250°C-350°C, přičemž nedochází ke spalování. Zařízení produkuje aerosol, který je méně koncentrovaný než kouř. Tabákové náplně obsahují nikotin.

Nikotinové sáčky – jedná se o malé bílé sáčky obsahující rostlinná celulózová vlákna (bílý prášek) napuštěná nikotinem, aditivy, sladidly a příchutěmi (Kulhánek, Baptistová & Orlíková, 2022). Nikotinové sáčky se podobají porcovanému tabáku (snus), avšak neobsahují žádný tabák. Sáčky se aplikují do úst, kde se nechají působit (mezi rty a dásní) po dobu 15 minut a déle. Riziko užívání spočívá zejména ve velmi vysokých dávkách nikotinu, které se mohou pohybovat mezi 20 mg až 50 mg na jeden sáček.

Postup řešení

V případě zjištění kouření u dětí a žáků v areálu školy a školských zařízení nebo na mimoškolní akci v rámci plnění školní docházky je třeba informovat pedagogického pracovníka, který následně zpraví zákonné zástupce.

Porušení školního řádu řeší odpovědný pedagogický pracovník.

Pedagogický pracovník (třídní učitel, vychovatel, školní metodik prevence) podle závažnosti situace intervenuje nejprve u daného dítěte (informuje o porušení školního řádu, případně udělí výchovná opatření, sdělí žákovi konkrétní rizika, předá relevantní informace a motivuje k nekouření), následně se obrátí na rodiče.

Doporučuje se téma s rodičem diskutovat konstruktivně a citlivě (experimentování s tabákem je v dospívání přirozené), snažit se poskytnout relevantní informace včetně konkrétních rizik, která v případě kouření dítěti hrozí.

Pedagogický pracovník může rodiči dále poskytnout odkazy na další informace nebo odborné poradenské služby (např. Národní linku pro odvykání kouření).

Cílem je problém řešit primárně na úrovni učitel - dítě - rodič.

Pokud rodiče užívání tabáku u dítěte dlouhodobě nereflektují a opakovaně s pedagogickým pracovníkem/školou nespolupracují, je možné v krajním případě kontaktovat Orgán sociálně-právní ochrany dětí (dále jen OSPOD).

V případě, že žáci kouří mimo prostory školy či školského zřízení (např. v parku) mimo plnění povinné školní docházky, pedagogický pracovník neuděluje výchovná opatření (Miovský et al., 2015). Může o tom informovat rodiče nebo provést krátkou intervenci u konkrétního žáka.

Pokud pedagogický pracovník u žáků ve škole či na mimoškolní akci najde tabákové výrobky (včetně elektronické cigarety a jejích komponent), ohlašuje to rodičům dítěte. Pedagogický pracovník ovšem nesmí žáky prohledávat. Pedagogický pracovník ve škole, školském zařízení či na mimoškolní akci může žáka vyzvat k vydání těchto tabákových výrobků (nesmí je však bez souhlasu zabavit) nebo může volně položené tabákové výrobky odstranit z dosahu osob mladších 18 let (Miovský et al., 2015).

Specializované služby pro kuřáky tabáku:

Národní linka pro odvykání kouření

800 350 000

<https://www.bezcigaret.cz/>

Adiktologické ambulance pro děti a dorost a další organizace zaměřené na poradenství a léčbu v oblasti závislosti a na primární prevenci

<https://www.drogy-info.cz/mapa-pomoci/>

Certifikované lékárny

<http://www.lekarnici.cz/>

Centra pro závislé na tabáku

<http://www.slzt.cz/centra-lecby>

5. Krádeže a vandalismus

Charakteristika

Krádeže a ničení školního majetku jsou nejčastějšími formami protiprávního jednání, se kterým se lze setkat v prostředí škol.

Jak postupovat při nahlášení krádeže žákem

- události pořídít záznam na základě výpovědi poškozeného;
- věc předat orgánům činným v trestním řízení (ohlásit na místní nebo obvodní oddělení Policie ČR), nebo poučit poškozeného žáka (jeho zákonného zástupce), že má tuto možnost;
- v případě, že je znám pachatel, je třeba nahlásit věc orgánu sociálně-právní ochrany (byl-li pachatel mladší 18 let) a současně věc předat orgánům činným v trestním řízení.

Jak postupovat při vzniku škody

- jakmile vznikne škoda na školním majetku, je třeba o celé záležitosti vyhotovit záznam a pokusit se odhalit viníka;
- v případě, že viníka škola zná, může na něm (jeho zákonném zástupci) vymáhat náhradu škody;
- v případě, že nedojde mezi zákonnými zástupci nezletilého dítěte a školou k dohodě o náhradu škody, může škola vymáhat náhradu soudní cestou.

Kdo řeší a s kým spolupracuje

- vedení školy
- třídní učitel

- školní poradenské pracoviště (školní metodik prevence, výchovný poradce)
- OSPOD (opakované jednání, výchovná opatření, která zvolila škola, neměla žádný účinek), systém včasné intervence
- Policie ČR (v případě, kdy způsobená škoda je nikoliv nepatrná, nikdo nejeví snahu o nápravu a škola není vlastními silami schopná domoci se takové nápravy. Musí se jednat o úmyslné poškození nebo zničení věci. Hlásí se také tehdy, jestliže o to žádá poškozený nebo poškozená nebo jejich zákonní zástupci.)
- Policie ČR – 158

6. Extremismus, rasismus, xenofobie, antisemitismus

Charakteristika

Extremistické chování je takové, které je vědomě konáno ve prospěch politických, náboženských a etnických hnutí a ideologií, která směřují proti základům demokratického ústavního státu. U žáků se zpravidla jedná pouze o dílčí postoje a formy podpory, které mají často pouze slabý ideologický základ.

Rasistické chování je takové, které na základě přisouzení psychických a mentálních schopností a dovedností skupinám definovaným podle biologického, rasového či národnostního původu příslušníky těchto skupin nepřiměřeně nebo negativně hodnotí a případně je i poškozuje.

Xenofobní chování je takové, které na základě subjektivně stanovených subjektivně stanovených prvků cizosti (jinakosti) vyvolává obavy ze subjektů, které jsou jako cizí pojmány a v krajních případech může vést k jejich poškozování.

Antisemitské jednání je takové, které poškozuje objekt židovského charakteru

Primární prevence rasismu a xenofobie

Žákům je třeba zprostředkovávat demokratické hodnoty a principy lidských práv a tolerance. Také s nimi hovoříme o extremismu a o negativních spojeních s minulostí a současností extremismu, rasismu, xenofobie a antisemitismu a možnostech sankcí za projevy extremismu a souvisejících jevů.

Doporučené postupy:

1. Je třeba zjistit hloubku extremistického přesvědčení u jednotlivců, případně vazby na extremistickou skupinu mimo školu. Zároveň je třeba zjistit rozšíření uvedených postojů v kolektivu, třídě, škole. (vyučující, třídní učitel, metodik prevence, výchovný poradce, vedení školy)
2. Je třeba okamžitě a razantně vystoupit proti projevům intolerance mezi žáky.
3. V případě zjištění hlouběji zakotvených postojů (opakované verbální či vizuální projevy s možným extremistickým podtextem, účast žáka v extremistické partě, užití násilí s extremistickým podtextem) informujeme rodiče a nabídneme jim spolupráci.
4. V případě závažných projevů (především násilných) informujeme Policii České republiky (podezření na promyšlenou a extremisticky, rasisticky, xenofobně nebo antisemitsky motivovanou činnost a na takto motivované vážnější formy násilí).

5. Ve výuce se zaměříme na výuku této problematiky, pozveme experty k diskuzi se žáky.

Kontakty, informace:

Člověk v tísni o. s. – <http://clovekv tisni.cz>

<http://www-sekty-cu/>

www/index.php (poradenství proti náboženskému extremismu)

7. Netolismus

Charakteristika

Netolismus je termín označující závislost tzv. virtuálních drogách, tj. chorobná závislost na internetu a jeho službách. Tato závislost se projevuje nadměrným používáním internetu, které narušuje každodenní život jedince, jeho osobní vztahy, pracovní výkon a celkovou pohodu. Netolismus se může vyvinout v různých formách, od nekontrolovatelného prohlížení sociálních sítí až po závislost na online hrách či neustálé nakupování online. Podobně jako u jiných závislostí, i zde dochází k tomu, že uživatel cítí nutkavou potřebu být online a pociťuje nepohodlí nebo úzkost, když je od internetu odstřižen. Tato závislost může být obzvláště zákeřná, protože internet je dnes neodmyslitelnou součástí života a práce, což činí rozpoznání problémového chování obtížným.

Rizika spojená s netolismem

Netolismus přináší řadu rizik, která zasahují jak do fyzického, tak psychického zdraví jedince. Sedavý způsob života spojený s nadměrným používáním internetu zvyšuje riziko obezity, srdečních onemocnění a dalších zdravotních problémů. Dlouhodobé sledování obrazovky může také vést k poruchám zraku a problémům s páteří.

Psychická rizika zahrnují úzkosti, deprese, sociální izolaci a zhoršení mezilidských vztahů. Rizika jsou vyšší u mladších věkových skupin, zejména u dětí a dospívajících, kteří jsou nejzranitelnější vůči rozvoji této závislosti.

Síť partnerů, spolupráce v komunitě, kraji

Zásadní pro možnost poskytnutí pomoci je vytvoření důvěryhodného vztahu mezi školou a rodiči/zákonnými zástupci dítěte. Vzájemná spolupráce s cílem poskytnout dítěti podporu je základní podmínkou pro započítí jakékoliv intervence.

Vlastní odborná pomoc pak může být úkolem institucí a organizací, jejichž databázi vytváří a pravidelně aktualizuje krajský školní metodik prevence pro příslušný region. Jeho prostřednictvím je tato databáze k dispozici školním metodikům prevence územně příslušných škol.

Obecně se dá říci, že odbornou pomoc v oblasti netolismu mohou v daném kraji poskytovat:

- pedagogicko-psychologická poradna

- středisko výchovné péče
- odborná zdravotnická zařízení
- nestátní organizace orientované na danou problematiku

Kromě těchto místně příslušných institucí můžete získat informace a pomoc také prostřednictvím následujících portálů:

<http://www.saferinternet.cz/>

<http://www.e-bezpeci.cz/>

<http://www.nebudobet.cz/>

Doporučené postupy:

Základem prevence je kvalifikované pozorování pedagoga, které může poukázat na více typů rizikového chování. Určitými znaky může být např.:

- narušení vztahů zhoršení prospěchu (žákovi nezbývá čas na učení)
- ztráta kamarádů (vymění je za virtuální)
- nervozita náhlé změny v chování
- zvýšení agresivity (spojené především s nemožností být on-line)

Učitel by měl dokázat vzbudit důvěru a nabídnout adekvátní pomoc. Tou může být především zprostředkování kontaktů na odborná zařízení a podpora žáka při řešení obtížných situací

(pedagogicko-psychologické poradny, středisko výchovné péče, nestátní organizace zabývající se prevencí netolismu). Legislativní rámec vztahující se konkrétně k netolismu neexistuje.

Kdo řeší a s kým spolupracuje

- učitel, třídní učitel
- školní poradenské pracoviště (školní metodik prevence, výchovný poradce)
- vedení školy
- zákonní zástupci žáka
-

8. Poruchy příjmu potravy, sebepoškozování

Charakteristika

Porucha příjmu potravy (PPP) – jedná se o okruh onemocnění, kam patří mentální anorexie, bulimie a také přejídání spojené s jinými psychickými poruchami. U PPP jsou typické obavy z tloušťky, manipulace s jídlem, sloužící ke snížení hmotnosti a zkreslené vnímání vlastního těla. K dalším příznakům patří

rychlé zhubnutí, BMI 17,5 a méně, zvracení, nespavost, nesoustředěnost, kožní problémy a zhoršená kvalita vlasů. Nejčastěji se projevují během dospívání a rané dospělosti, ale mohou se rozvinout i v pozdějším věku nebo naopak v dětství.

Sebepoškozování – je agresivní chování člověka, které je nasměřováno proti němu samotnému. Pro sebepoškozování je charakteristické, že se opakuje a je návykové. Mezi sebepoškozování patří: řezání, pálení kůže, škrábání, píchání jehlou, rozrušování hojících se ran, kousání, údery nárazy, tahání vlasů a kůže atd. Nejčastějším místem poškozování však bývají ruce, zápěstí a stehna. Ve společnosti se o sebepoškozování ví a mluví velmi málo, s tímto problémem se však potýká mnoho osob, především dospívajících.

Doporučený postup

1. Včasná intervence u rizikových jedinců.
2. Pedagogický pracovník není terapeut. Zprostředkuje zpětnou vazbu žákovi/žákyni a rodině.
3. Zprostředkovat kontakt s psychologem nebo lékařem.
4. Pokud zákonní zástupci žáka/žákyně odmítají situaci řešit, je nutné kontaktovat OSPOD apod.

Kdo řeší a s kým spolupracuje:

- třídní učitel
- školní poradenské pracoviště – školní metodik prevence a výchovný poradce
- vedení školy
- pediatr/praktický lékař
- zákonní zástupci žáka

9. Rizikové sporty/doprava

Rizikové chování žáků v dopravě

Charakteristika

Rizikové chování v dopravě můžeme obecně charakterizovat jako takové jednání, které vede v rámci dopravního kontextu k dopravním kolizím a následně k úrazům nebo úmrtím.

Dělení podle typu rizikového chování:

- rizikové chování způsobené vlivem návykových látek (alkohol a jiné drogy),
- rizikové chování způsobené neznalostí dopravních předpisů,
- rizikové chování způsobené osobnostními faktory (agresivní jednání, vyhledávání vzrušujících zážitků, deprese, přeceňování vlastních schopností).

Řešení problému prevence

V dopravě se v rámci preventivních aktivit zaměřujeme na:

- cílovou skupinu řidičů a dalších účastníků dopravního systému, kteří se nechovají rizikově (primární prevence) a u nichž se snažíme vzniku rizikového chování zabránit, nebo ho alespoň co nejvíc oddálit,
- skupinu řidičů a dalších účastníků dopravního systému, kteří se chovají rizikově a jejichž chování se snažíme změnit, resp. mu zamezit (sekundární prevence),
- skupinu řidičů a dalších účastníků dopravního systému, kteří se chovali rizikově (a už se nechovají) a jejichž současné chování se snažíme podpořit,
- skupinu řidičů a dalších účastníků dopravního systému, kteří se chovají rizikově, svoje chování nehodlají změnit a jejichž chování se snažíme modifikovat tak, aby směřovalo k snižování následných rizik (terciální prevence).

Příklady jednotlivých opatření

- dopravní výchova na školách,
- výcvik a výchova v autoškolách aj.,
- informačně-edukativní kampaně,
- mediální kampaně,
- rehabilitační programy pro řidiče.

Zastřešující organizace pro bezpečnost silničního provozu

- BESIP působící při Ministerstvu dopravy ČR (metodologická podpora a informace)
- městská a dopravní policie (dozor, vzdělávání a nácvik praktických dovedností)
- Centrum dopravního výzkumu (odborné publikace)
- Centrum adiktologie VFN a 1. LF UK Praha (selektivní primární prevence)

10. Sexuálně rizikové chování

Charakteristika

Sexuálně rizikové chování je souborem projevů chování, které doprovázejí sexuální aktivity a současně vykazují pro jedince rizika v různých oblastech (zdravotní, sociální atd.). Lze sem zařadit např. nechráněný pohlavní styk při náhodné známosti, výrazně promiskuitní chování, rizikové sexuální praktiky, kombinace užívání návykových látek a rizikového sexu, sexuální zneužívání ve všech jeho formách, zveřejňování intimních fotografií na internetu či jejich zasílání mobilním telefonem apod. Nepodceňujeme v oblasti prevence významnou úlohu sexuální výchovy. Je nutné motivovat žáky k vytvoření zdravých postojů v této oblasti. Je žádoucí, aby si žáci osvojili odpovědné chování, rozhodování a komunikaci v situacích souvisejících se sexuálním zdravím. Nebezpečí hrozí z hlediska celospolečenského v souvislosti s využíváním internetu, s komercializací sexu, sexuálním zneužíváním, zvyšuje se počet výskytu pohlavně přenosných chorob, narůstá počet HIV pozitivních,

rozmáhá se homofobie. K sexuální výchově přistupujeme systematicky, jelikož se jedná o dlouhodobé, záměrné, cílevědomé působení na žáka.

Primární prevence sexuálního chování

- preventivní programy přizpůsobit věku a vzdělání cílové skupiny,
- předávat informace o způsobech ochrany před nemocemi,
- informovat o tom, co je sexuální zneužívání a rizikové sexuální chování,
- upozorňovat na práva dítěte a důstojnost člověka,
- podporovat tvorbu zdravých postojů k vlastnímu tělu, vztahům a sexuálnímu chování,
- minimalizovat projevy nesnášenlivosti, předsudky apod. V oblasti vztahů, sexu a sexuální orientace.

Doporučené rady při zjištění sexuálně rizikového chování

<https://msmt.gov.cz/file/38988/Existují tři základní ukazatele, kdy lze sexuální chování pokládat za škodlivé a kdy by měl učitel zasáhnout:>

- pokud ho dítě neprovádí v soukromí;
- pokud vznikne podezření, že při něm nějak zraňuje sebe nebo někoho dalšího;
- pokud se ze sexuálního chování stane nutkavé chování (to znamená, že tomuto chování dítě věnuje tolik prostoru, že zanedbává svoje běžné povinnosti, hygienu, přátele, učení a podobně).

Kdo řeší a s kým spolupracuje

Situaci řeší v tomto pořadí:

1. třídní učitel,
2. školní metodik prevence, výchovný poradce,
3. vedení školy,
4. zákonní zástupci žáka, žáci,
5. OSPOD,
6. další odborník (psycholog, sexuolog, psychoterapeut).

V případě, že se jedná o patologii rodiny, je vhodné doporučit psychoterapeutickou pomoc. Dospělý je povinen chránit a prosazovat nejlepší zájem dítěte. Zjištěné násilí páchané na dítěti

(i sexuální) je povinen ohlásit Orgánům sociálně-právní ochrany dítěte (OSPOD) nebo na Policii ČR.

11. Týrání a zneužívání

Sexuální zneužívání dětí

Charakteristika

Za sexuální zneužívání dětí je považováno jakékoli nepatřičné vystavení dítěte sexuálnímu kontaktu, činnosti či chování. Zahrnuje jakékoli sexuální dotýkání, styk či vykořisťování kýmkoli, komu bylo dítě svěřeno do péče, anebo kýmkoli, kdo se s dítětem dostal do nějakého kontaktu. Pohlavní zneužívání se dělí na dotykové a bezdotykové.

Doporučené postupy při zjištění zneužívání dětí

Při podezření, nebo když se dítě svěří pedagogovi a bude žádat pomoc, by měl učitel následné kroky diskutovat s výchovným poradcem, metodikem prevence, psychologem a ředitelem školy. Vyšetření je vhodné přenechat odborníkům, kteří zjistí, zda se jedná o důvodné podezření.

- Učitel by neměl nutit dítě mluvit o detailech, ale spíše mu naslouchat a zprostředkovat možnosti řešení situace.
- Pokud se dítě učiteli svěří nebo učiteli něco naznačí, učitel by měl dítěti naslouchat, snažit se mu porozumět, věřit mu.
- Po uskutečnění rozhovoru by si měl vše zapsat.
- V procesu ochrany dítěte z pohledu pedagoga by také neměl chybět rozhovor s rodiči dítěte. Účelem tohoto rozhovoru není pouze informovat rodiče o problému, ale i o doplnění dosavadních informací a potvrzení podezření, že je dítěti v rodině ubližováno.
- V kontaktu s rodiči by měl učitel postupovat maximálně opatrně, nevyslovovat žádné dohady ani obvinění. Rodičům pouze sdělí důvod obav o dítě, ale měl by se při tom vyhnout odkazům na sdělení samotného dítěte.
- V případě, že je podezření pravdivé a dítě je v rodině skutečně ohroženo, je pravděpodobné, že budou rodiče reagovat agresivně a zaujmou obrannou pozici ještě dříve, než je podezření zcela vysloveno.
- Pokud má pedagog podezření, že se násilí netýká jen dítěte, ale i jednoho z rodičů, je vhodné s ním hovořit také o samotě, bez potenciálního pachatele domácího násilí.
- V případě, že se dítě stalo obětí zneužívání mimo rodinu, budou rodiče pravděpodobně reagovat odlišně. Budou spolupracovat a uvítají jakékoli aktivity zaměřené na prokázání zneužívání, ubližování a ochranu dítěte.

Kdo řeší a s kým spolupracuje

- třídní učitel
- školní poradenské pracoviště (školní metodik prevence, výchovný poradce)
- vedení školy

Syndrom CAN

Charakteristika

Jedná se o známky poranění, například o modřiny, otoky, řezné rány, otisky dlaně a prstů, stopy po opaření, popálení cigaretou, lysinky ve vlasech, trvalý hlad, podvýživa, špatná hygiena, zkažené zuby, nedostatečné oblečení, vyčerpanost a přepracovanost, změny v chování, dlouhodobá depresivní nálada, stísněnost, nezáměr o dění kolem, sebepoškozování, potíže se soustředěním, zhoršení prospěchu. Je třeba dávat pozor zvláště při opakování.

Doporučené postupy při zjištění syndromu CAN

Důležitá je všímavost pedagoga, zda dítě nese nějaké stopy týrání. Jde o změny chování žáka či o fyzické známky vypovídající o násilném zacházení s dítětem.

Vyučující informuje třídního učitele a výchovného poradce.

Tyto dvě osoby sdělí podezření řediteli školy.

V týmu, na základě zjištění od dalších vyučujících dítěte, záležitost vyhodnotí a oznámí podezření OSPOD. Tím splní oznamovací povinnost, která škole vyplývá dle § 10 odst. Č. 4, zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí.

Vyučující/třídní učitel se citlivým způsobem v soukromí může dítěte dotázat na jím zaznamenané projevy (o pohovoru učiní záznam). Je nutné respektovat případnou neochotu dítěte o věci mluvit.

V případě sexuálního podtextu je nezbytné vyvarovat se podsouvání odpovědí dítěti, zaznamenat co nej přesněji sdělení dítěte a dále doporučujeme věc více nerozebírat a neprodleně skutečnost oznámit na OSPOD. Další kroky škola činí ve spolupráci s OSPOD či orgány činnými v trestním řízení. Při podezření z týrání, zvláště sexuálního zneužívání je kontaktování rodiny spíše nežádoucí. Naopak u zanedbávání je spolupráce školy a rodiny žádaná.

Kdo řeší a s kým spolupracuje

- třídní učitel
- školní poradenské pracoviště (školní metodik prevence, výchovný poradce)
- vedení školy
- zákonní zástupci žáka

STŘEDNÍ ODBORNÁ ŠKOLA
STŘEDNÍ ODBORNÉ UČILIŠTĚ
HORŠOVSKÝ TÝN

V Horšovském Týně dne 27.8.2026

Ing. Miluše Fousová

Ředitelka školy

Ing.
Miluše
Fousová

Digitálně
podepsal Ing.
Miluše Fousová
Datum: 2026.08.27
14:09:29 +02'00'